

UN EXEMPLE DE CORATGE PER ALS ECOLOGISTES CATALANS

Petra Kelly i el mirall alemany

Les primeres influències de l'ecologisme francès i anglosaxó van anar seguides de les aportacions alemanyes i de l'experiència dels **Die Grünen** (el partit verd més poderós del planeta). La nostra visió de l'ecologisme catalanista ens feia propers als plantejaments ideològics lligats a l'autonomia dels länders. La majoria d'intel·lectuals

alemanys que més hem valorat havien estat vinculats a l'Ecoropa dels anys vuitanta, avui pràcticament desmantellada i abocada a la marginalitat. Es tracta d'**Ernst Ulrich von Weizsäcker, Wolfgang Sachs i Petra Kelly** (Guenzburg, Baviera, 1947-Bonn, 1992), referent ecofeminista de tota una dècada.

Santiago Vilanova

PERIODISTA I CONSULTOR AMBIENTAL

Petra Kelly va evolucionar de la socialdemocràcia a l'ecologisme radical arran del seu compromís amb les campanyes antiOTAN i contra la instal·lació dels míssils Pershing II i Creuer. Afectada per la mort de la seva germana petita, Grace, que va patir una leucèmia als deu anys, va crear la Grace P. Kelly Foundation per als infants víctimes del càncer, i es va convertir en una de les més reconegudes activistes europees contra l'energia nuclear.

Doctora en Ciències Polítiques per la Universitat de Washington, va ser col·laboradora de Robert Kennedy i quedà molt influïda per Martin Luther King i la campanya contra la guerra del Vietnam. Durant un any va treballar de funcionària a la Comissió Europea a Brussel·les i s'afilià a l'SPD alemany, partit amb el qual va trencar per la seva política atlantista. Petra dedicà part de la seva vida a denunciar l'àtom civil i militar sense oblidar-se dels drets de les dones, la solidaritat amb els països pobres i la defensa de les cultures autòctones oprimides com les del Tibet i la Polinèsia. Una de les seves propostes alternatives era la defensa d'una Europa dels Pobles, amb la complicitat d'altres ecoregionalistes com l'alsaciana Solange Fernex. És a partir d'aquest discurs crític amb els Estats-nació militaritzats i nuclearitzats que vam trobar la Petra receptiva a les nostres tesis «econacionalistes» i «bioregionalistes», que la Internacional Verda no volia ni tan sols discutir.

L'última ocasió que va visitar Barcelona fou el 12 de novembre de 1984 per presentar al Círculo de Lectores el seu assaig *Luchar por la esperanza. Sin violencia hacia un futuro verde*, amb pròleg del premi Nobel Heinrich Böll.

Suïcidi o doble assassinat?

Petra va compartir la seva vida sentimental amb l'exgeneral Gert Bastian, que havia format part del grup de planificació nuclear de l'OTAN, i que s'havia reconvertit al pacifisme. Quan el 20 d'octubre de 1992 se'ls va trobar morts en el seu

apartament de Bonn, ell tenia 69 anys i ella n'havia de fer 45.

De 1983 al 1990 ambdós foren diputats verds al Parlament i actuaren amb un radicalisme responsable poc comú, en coherència amb el programa dels Die Grünen, fet que els apartaria del corrent «realo», que acabaria pactant amb l'SPD. Durant aquells anys, Petra va esdevenir la figura més rellevant i emblemàtica del seu partit i de l'ecologisme mundial, per això va rebre el Premi Nobel Alternatiu el 1982.

A poc a poc Petra i Gert van ser apartats pels «arribistes» del seu propi partit i a principis dels noranta, sense càrrecs en el Parlament Europeu ni en el Bundestag, la parella va caure en una injusta marginació, el que no els va impedir continuar lluitant de forma entusiasta per les causes ecologistes. (Per saber-ne més coses, vegeu el web de la Fundació Heinrich Böll de Munic i els Arxius Petra Kelly, a www.petra-kelly-archiv.de).

La notícia de la seva sobtada mort ens va consternar. No podíem creure la versió de la policia basada en què Gert va matar la Petra d'un tret al cap mentre dormia i que després es va suïcidar amb la mateixa pistola, un revòlver Darringer, que havia registrat a Munic el 1973. Es parlà que Petra, aparentment fràgil i enamoradissa, havia iniciat una relació passional amb un dirigent tibetà, el doctor

PETRA KELLY I SANTI VILANOVA EN EL CONGRÉS DELS VERDS EUROPEUS A ESTOCOLM EL 1987. (FOTO SCANDIA PHOTOPRESS.)

Palden Tawo, de 39 anys, que havia despertat la gelosia de Gert. Aquesta, però, no era una hipòtesi creïble. Les investigacions paral·leles fetes pels amics de la parella varen concloure una versió molt diferent: Petra i Gert van ser víctimes dels serveis d'intel·ligència comunistes vinculats a les màfies russes. Jakob von Uexkull, l'ecologista suec fundador dels Right Livelihood Award, els anomenats Nobel Alternatius, em va explicar la seva versió: la màquina d'escriure elèctrica en la qual Gert picava una carta, mentre Petra dormia, encara estava engegada el 19 d'oc-

LA TRAGÈDIA KELLY/BASTIAN A LA PORTADA DE LA REVISTA DER SPIEGEL. 26 D'OCTUBRE DEL 1992.

tubre, quan es van localitzar els cadàvers. Gert havia interromput la carta enmig de la paraula «müssen» («haver de...»). Només havia escrit «müs...». No és lògic que, sobtadament, s'aixequés sense acabar la paraula per matar Petra a sang freda. La parella havia estat amenaçada diverses vegades –tot refusant la vigilància policial– per haver denunciat el tràfic de materials radioactius procedents de l'exURSS organitzat per màfies de l'Est. El físic ucraïnès Vladimir Chernosenko, que col·laborava en les investigacions, també va rebre amenaces de mort i des d'aleshores no se l'ha localitzat mai més.

Lukas Beckmann, cofundador dels Die Grünen, que llavors tenia molts contactes amb activistes ecologistes de l'Est, confirmaria la hipòtesi de conspiració i possible doble assassinat per evitar que Petra i Gert descobriessin la xarxa

mafiosa de tràfic radioactiu. La veritat potser no la sabrem mai, però aquesta versió ens indica fins a quin punt Petra Kelly resultava incòmoda i imprevisible per al sistema democràtic i el seu propi partit.

Des de l'associació Una Sola Terra vam organitzar un homenatge a Petra en el marc del simposi internacional dedicat a la dona i el desenvolupament sostenible celebrat al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB, 13-12-1996). L'acte més emotiu va ser la plantada de plançons de diverses espècies mediterrànies als jardins de Montjuïc dedicats a la seva memòria. Hi eren presents Solange Fernex, Vandana Shiva, François d'Eaubonne i Wangari Maathai (Premi Nobel de la Pau 2004).

Solidaris amb Gernika

El 1987 Petra i Gert presentaren una moció en el Bundestag perquè Alemanya reparés amb un gest el bombardeig de la Legió Còndor sobre la indefensa població de Gernika el 26 d'abril de 1937. Els ecopacifistes bascos conserven un entranyable record de la visita que va fer Petra al museu on es documenten els horrors d'aquella acció del Tercer Reich («Gernika und die Deutschen», Gert Bastian, Petra Kelly, *Dokumentation seiner gescheiterten Wiedergutmachung, Sammlung Luchterhand*, 1992). En el simposi «Cultura de la memòria. La memòria històrica d'Alemanya i Espanya», organitzat el passat maig a Berlín per l'Institut Cervantes i el Goethe Institut, amb l'objectiu de revisar la Guerra Civil, el ministre alemany d'Exteriors, el «verd» Joschka Fischer, s'oblidà inexplicablement de la proposta que havia fet Petra 18 anys enrere. Paradoxalment, cap intel·lectual espanyol convidat (Juan Goytisolo, Jorge Semprún, Jaime Camino...) no es va referir a Gernika. Tot i els lapsus dels propis Die Grünen, la memòria de Petra Kelly perdurará per sempre entre nosaltres com un exemple de coratge i de coherència ideològica.

PROPER CAPÍTOL:

Des de Rússia amb amor.

EL MONUMENT ERIGIT AL PARC DE MONTJUÏC EN MEMÒRIA DE L'ACTIVISTA ECOLOGISTA.